

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม กับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล และศึกษากลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล โดยใช้ตัวอย่างประชากร 298 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 3 ชุด โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-PC คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นชั้น ๆ และสร้างสมการพยากรณ์บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านชีวสังคม จากตัวอย่างประชากรจำนวนทั้งสิ้น 298 คน มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.7 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 57.7 ส่วนประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี และ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40.3 และ 34.5 ตามลำดับ สำหรับการศึกษอาบรมด้านการวิจัย พบว่าร้อยละ 69.1 ไม่เคยศึกษอาบรมด้านการวิจัย และส่วนใหญ่อาจารย์พยาบาลไม่มีผลงานวิจัย คิดเป็นร้อยละ 77.5

1.2 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านจิตอารมณื พบว่า ตัวอย่างประชากรมีทัศนคติต่อการวิจัยและลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยในทางบวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.31 และ 38.44 ตามลำดับ

2. ศึกษาตัวแปรพยากรณ์ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า วิทยาลัยพยาบาลมีนโยบายและการบริหาร ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และผลตอบแทน อยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่า ตัวอย่างประชากรรับรู้สภาพแวดล้อมดังกล่าวมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องการสนับสนุนจากหน่วยงาน อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งหมายความว่าตัวอย่างประชากรรับรู้สภาพแวดล้อมด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานมีความเหมาะสมในระดับต่ำ

3. การศึกษาบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า คะแนนบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 292.89 หมายความว่า บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลเป็นรายด้าน พบว่า การให้ความร่วมมือในการวิจัย และการนำผลการวิจัยมาใช้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการปฏิบัติการวิจัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัย อยู่ในระดับต่ำ

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม กับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

4.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล พบว่า วุฒิการศึกษา ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย ประสบการณ์การทำงาน อายุทัศนคติต่อการวิจัย และการศึกษาอบรมด้านการวิจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ($r = .40, .33, .27, .27, .24$ และ $.18$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ ซึ่งเป็นการตอบสนองสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ อาจารย์พยาบาลมีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และอายุมาก เคยได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัย มีทัศนคติและนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยเป็นบวก จะมีบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลสูงด้วย

4.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล พบว่า ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ผลตอบแทน นโยบายและการบริหาร และการสนับสนุนจากหน่วยงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ($r = .41, .32, .30$ และ $.20$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ ซึ่งเป็นการตอบสนองสมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวคือ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมาก บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลก็จะสูงขึ้น

5. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม กับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลรายด้าน

5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลรายด้านพบว่า อายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลทุกด้าน ส่วนวุฒิการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลทุกด้าน ยกเว้นด้านการนำผลการวิจัยมาใช้ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำ และพบว่าประสบการณ์การทำงานและการศึกษาอบรมด้านการวิจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลทุกด้าน ยกเว้นด้านการนำผลการวิจัยมาใช้ ส่วนทัศนคติต่อการวิจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลทุกด้าน ยกเว้นด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย และลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับบทบาทการวิจัยด้านการให้ความร่วมมือในการวิจัย การปฏิบัติการวิจัย และมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับบทบาทการวิจัยด้านการนำผลการวิจัยมาใช้

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลรายด้าน พบว่า นโยบายและการบริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลทุกด้าน ยกเว้นด้านการให้ความร่วมมือในการวิจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง ส่วนการสนับสนุนจากหน่วยงานมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลทุกด้าน ยกเว้นด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลทุกด้าน ยกเว้นด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำ และผลตอบแทนมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลทุกด้าน ยกเว้นด้านการนำผลการวิจัยมาใช้ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง

6. การวิเคราะห์การถดถอยและสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม กับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลโดยรวมและรายด้าน

6.1 กลุ่มตัวแปรที่สามารถพยากรณ์บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ วุฒิการศึกษา ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย ผลตอบแทน และประสบการณ์การทำงาน โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ ร้อยละ 39.47 ($R^2 = .3947$) และเมื่อพิจารณาทิศทางและน้ำหนักของความสัมพันธ์

พบว่าตัวพยากรณ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวก และตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญมากหรือมีน้ำหนักมากที่สุดคือ วุฒิการศึกษา (Beta = .3414) รองลงมาคือ ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน (Beta = .2642) ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย (Beta = .1844) ผลตอบแทน (Beta = .1674) และประสบการณ์การทำงาน (Beta = .1239) ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$z = .3414EDU + .2642PEER + .1844CHAR \\ + .1674REWA + .1239EXP$$

6.2 กลุ่มตัวแปรที่สามารถพยากรณ์บทบาทการวิจัยด้านการให้ความร่วมมือในการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ วุฒิการศึกษา นโยบายและการบริหาร ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และประสบการณ์การทำงาน โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 38.63 ($R^2 = .3863$) และเมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ พบว่าตัวพยากรณ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวก และตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญหรือมีน้ำหนักมากที่สุดคือ วุฒิการศึกษา (Beta = .3771) ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์บทบาทการวิจัยด้านการให้ความร่วมมือในการวิจัยในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$z = .3771EDU + .1689POLI + .2444CHAR \\ + .1522PEER + .1184EXP$$

6.3 กลุ่มตัวแปรที่สามารถพยากรณ์บทบาทการวิจัยด้านปฏิบัติการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ วุฒิการศึกษา ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย ผลตอบแทน และประสบการณ์การทำงาน โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 37.07 และเมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ พบว่าตัวพยากรณ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวก และตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญหรือมีน้ำหนักมากที่สุดคือ วุฒิการศึกษา (Beta = .3613) ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์บทบาทการวิจัยด้านปฏิบัติการวิจัยในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$z = .3613EDU + .2423PEER + .1583CHAR + .1523REWA \\ + .1287EXP$$

6.4 กลุ่มตัวแปรที่สามารถพยากรณ์บทบาทการวิจัยด้านผู้เผยแพร่ผลงานวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ วุฒิการศึกษา ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และอายุ โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 19.11 และเมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางของความ

สัมพันธ์ พบว่า ตัวพยากรณ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกและตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญหรือมีน้ำหนักมากที่สุดคือวุฒิการศึกษา (Beta = .2694) ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์บทบาทการวิจัยด้านผู้เผยแพร่ผลงานวิจัยในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$z = .2694EDU + .2278PEER + 0.1594AGE$$

6.5 กลุ่มตัวแปรที่สามารถพยากรณ์บทบาทการวิจัยด้านการนำผลการวิจัยมาใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ผลตอบแทน ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย และวุฒิการศึกษา โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 17.81 และเมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ พบว่าตัวพยากรณ์ทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกและตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญหรือมีน้ำหนักมากที่สุด คือ ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน (Beta = .2279) ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์บทบาทการวิจัยด้านผู้นำผลการวิจัยมาใช้ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$z = .2279PEER + .1620REWA + .1433CHAR + .1147EDU$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การให้ความร่วมมือในการวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการปฏิบัติภารกิจและการเผยแพร่ผลงานวิจัยอยู่ในระดับต่ำ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า อาจารย์พยาบาลมีบทบาทการวิจัยไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณ ทวีชัยบำรุง (2537) ที่พบว่า อาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลทหารตำรวจปฏิบัติบทบาทด้านการวิจัยอยู่ในระดับน้อย จากข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า อาจารย์พยาบาลไม่เคยทำวิจัยหรือร่วมโครงการวิจัยเลยมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.91 ส่วนใหญ่เคยทำวิจัยมาแล้ว 1 เรื่อง ร้อยละ 19.47 และอยู่ระหว่างดำเนินการร้อยละ 17.70 และจากการศึกษาของ ยวดี ภาษา (2531) พบว่าอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลยังทำวิจัยกันน้อยมาก และทำกันอยู่ไม่ก็วิทยาลัย ส่วนเรื่องการเผยแพร่ผลงานวิจัย Mason (1987) พบว่าอาจารย์พยาบาลที่ทำวิจัยเสร็จแล้วไม่นำผลงานวิจัยออกเผยแพร่ มักจะเก็บไว้เฉย ๆ จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การปฏิบัติบทบาทด้านนี้

น้อย เนื่องจากภาระงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันต่างก็มีการงานประจำที่หนักและใช้เวลาเกือบทั้งหมดที่มีอยู่ ดังนั้นงานวิจัยจึงเป็นงานซึ่งต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างมากจึงจะทำได้ นอกจากนี้ยังขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บังคับบัญชา ขาดงบประมาณ และขาดทักษะในการทำวิจัย

ส่วนการให้ความร่วมมือในการวิจัย ในเรื่องของการเป็นที่ปรึกษางานวิจัยแก่นักศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน ตลอดจนการส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำวิจัย อาจารย์พยาบาลปฏิบัติกิจกรรมนี้อยู่น้อย อาจเนื่องมาจากอาจารย์ที่จะให้คำปรึกษาในเรื่องของการวิจัยได้นั้น ควรเป็นอาจารย์ที่จบปริญญาโทหรือปริญญาเอก เพราะสามารถให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยได้

ในเรื่องการนำผลการวิจัยมาใช้ นั้น พบว่าอาจารย์ยังนำผลงานมาใช้ไม่มากนัก อาจเนื่องมาจากการเผยแพร่ผลงานวิจัยยังไม่กว้างขวางนัก และบางส่วนก็เก็บไว้เฉย ๆ ประกอบกับภารกิจด้านการสอนที่หนัก จึงทำให้อาจารย์มีเวลาที่จะศึกษาหรือประยุกต์งานวิจัยเข้ากับการปฏิบัติงานอื่น ๆ ของอาจารย์ลดลง อย่างไรก็ตามการนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพพยาบาลได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น พัฒนาการปฏิบัติการพยาบาล และวิธีการพยาบาล พัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารด้านอื่น ๆ ตลอดจนการพัฒนาองค์การบริหารและผู้ประกอบอาชีพ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพพยาบาล (ปาริชาติ ตามไท, 2535)

ดังนั้น สถาบันการศึกษาพยาบาลและผู้บริหารการศึกษาพยาบาล ต้องกระตุ้นส่งเสริม และสนับสนุนให้อาจารย์พยาบาลสนใจบทบาทการวิจัยให้มากขึ้น นอกจากนี้ควรสร้างสิ่งจูงใจให้เกิดกับอาจารย์พยาบาล

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

2.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทุกด้าน อันได้แก่ วุฒิการศึกษา ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย อายุ ประสบการณ์การทำงานทัศนคติต่อการวิจัย และการศึกษาอบรมด้านการวิจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ($r = .40, .33, .27, .27, .24$ และ $.18$ ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล

งานแต่ละด้านต่อกันพบว่า อายุกับประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับสูง ($r = .91$) จึงกล่าวได้ว่า อาจารย์พยาบาลที่มีอายุมาก จะมีประสบการณ์การทำงานมากขึ้น และมีบทบาทการวิจัยเพิ่มขึ้นด้วย เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษากับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .40$) นั่นคือ วุฒิกศศึกษาสูงขึ้น บทบาทการวิจัยจะเพิ่มมากขึ้น อธิบายได้ว่า อาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิกศศึกษาสูง จะมีความคิด วิเคราะห์และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้การศึกษายังช่วยให้บุคคลเข้าใจถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ รอบตัว เข้าใจสังคม มีการพัฒนาความคิดและทัศนคติในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mason (1987) ที่พบว่าอาจารย์ที่จบปริญญาเอกจะมีบทบาทการวิจัยมากที่สุด รองลงมาเป็นอาจารย์ที่จบปริญญาโทและปริญญาตรีตามลำดับ และจากการศึกษาของ Baumgardner (1989) และ Farren (1991) พบว่าวุฒิกศศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลงานวิจัย นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .33$) นั่นคือคะแนนลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยเพิ่มขึ้น บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลเพิ่มขึ้นด้วย อธิบายได้ว่า อาจารย์ที่มีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยจะมีความมานะพยายาม มีความอดทน มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผลและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น จะมีบทบาทการวิจัยมาก และพบว่าลักษณะนิสัยหรือบุคลิกลักษณะที่ติดตัวของอาจารย์พยาบาลเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลิตผลการวิจัยของอาจารย์พยาบาล (Collins, 1993)

จากการศึกษาอายุและประสบการณ์การทำงาน พบว่า ทั้งสองมีความสัมพันธ์กับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .27$) ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่มีอายุมากขึ้น จะสั่งสมประสบการณ์ชีวิตเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีความคิดอ่าน และการมองปัญหาจะชัดเจนถูกต้องตามความเป็นจริงมากขึ้น ความคิดและการกระทำจะค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปตามวัย (ทัศนา บุญทอง, 2529) เมื่ออาจารย์พยาบาลมีประสบการณ์ในการทำงานเพิ่มขึ้นมากก็จะช่วยพัฒนาความคิด มีจินตนาการสามารถคิดหาทางเลือกสำหรับการตัดสินใจได้ดีและเหมาะสม นอกจากนี้ยังทำให้อาจารย์พยาบาลมีความเชื่อมั่นและมีเหตุผลมากขึ้นด้วย จึงทำให้มีบทบาทการวิจัยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Nieswiadomy (1984) พบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากจะมีผลงานวิจัยมากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ดังนั้นอาจารย์ที่มี

อายุและประสบการณ์มากจะสามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำกับอาจารย์ที่มีอายุและประสบการณ์ในการทำงานน้อย เพื่อให้อาจารย์เหล่านี้ได้มีบทบาทการวิจัยเพิ่มมากขึ้น และเห็นความสำคัญของบทบาทการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการวิจัยกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลพบว่า ทัศนคติต่อการวิจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .24$) นั่นคือ คะแนนทัศนคติต่อการวิจัยสูงขึ้น บทบาทการวิจัยจะเพิ่มขึ้น อธิบายได้ว่า ทัศนคติมีผลต่อการเรียนรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำของบุคคลเป็นอันมาก อาจารย์พยาบาลที่มีทัศนคติที่ดีต่อบทบาทการวิจัย จะเป็นแรงจูงใจให้อาจารย์ปฏิบัติบทบาทการวิจัยได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมใจ จิตพิทักษ์ (2534) พบว่าอาจารย์ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยจะผลิตผลงานวิจัยออกมามากกว่า เนื่องจากอาจารย์ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย จะมีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ เพื่อความรอบรู้ และเกิดบรรยากาศของการวิจัยขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การศึกษาอบรมด้านการวิจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .18$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Mason (1987) พบว่าอาจารย์พยาบาลที่ได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัยจะมีบทบาทการวิจัยมากกว่าอาจารย์ที่ไม่ได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัย เนื่องจากการได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัยเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะทางการวิจัย ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จากบทบาทการวิจัย

ดังนั้นวิทยาลัยพยาบาลและผู้บริหารการศึกษาพยาบาล ควรตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์พยาบาลไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก หรือสนับสนุนให้ไปศึกษาอบรมด้านการวิจัย เพื่อให้อาจารย์พยาบาลมีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการสร้างเสริมทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยของอาจารย์พยาบาลให้คงอยู่ โดยอาจปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกันให้เกิดความมั่นคงแข็งแรงและผูกพันกัน ก็จะเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ดีได้

2.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล พบว่า ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ผลตอบแทน นโยบายและการบริหาร การสนับสนุนจากหน่วยงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัยของ

อาจารย์พยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .41, .32, .30$ และ $.20$ ตามลำดับ) นั่นคือ หากคะแนนความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ผลตอบแทน นโยบายและการบริหาร และการสนับสนุนจากหน่วยงานเพิ่มขึ้น บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลจะสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการที่จะทำให้อาจารย์สนใจในงานต้องคำนึงถึง บรรยากาศในการทำงาน ความผูกพัน การมีส่วนร่วม และสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .41$) นั่นคือ การให้ความร่วมมือสนับสนุนและช่วยเหลือระหว่างอาจารย์พยาบาลกับผู้ร่วมงานทุกระดับ ก็ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เกิดความพอใจในการทำงานวิจัยร่วมกัน จากการศึกษาของ Russel, Allmiaier and Valzen (1987) พบว่าอาจารย์พยาบาลที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถและทักษะจะมีบทบาทการวิจัยมากกว่า อาจารย์ที่ขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Fuller (อ้างใน Mason, 1987) ที่กล่าวว่า การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานมีความสำคัญต่อการวิจัย ช่วยให้อาจารย์พยาบาลค้นพบหรือพัฒนางานวิจัยและผลงานวิชาการต่าง ๆ ส่วนผลตอบแทนมีความสัมพันธ์กับบทบาทการวิจัย ได้แก่ การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง รายได้ และรางวัลตอบแทนเป็นสิ่งจูงใจให้อาจารย์พยาบาลผลิตผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแรงกระตุ้นให้อาจารย์มีบทบาทการวิจัย เพราะอยากจะทำมากกว่ารู้สึกที่ต้องทำ กาลังใจจะช่วยเป็นแรงเสริม ทำให้เกิดความพอใจในบทบาทการวิจัย (จรัส สุวรรณเวลา และคณะ, 2534) สอดคล้องกับการศึกษาของ Kopelman (1986) พบว่า ระบบรางวัลตอบแทนมีความสัมพันธ์กับการผลิตภาพวิจัยขององค์กร

สำหรับนโยบายและการบริหารจะต้องกำหนดและประกาศเป็นนโยบายชัดเจนให้ทุกฝ่ายทุกระดับให้ความสำคัญกับการวิจัย การจัดระบบเครือข่ายข้อมูล และการใช้ผลงานวิจัย มีการปรับปรุงระบบการบริหารงานภายในหน่วยงานที่เอื้อต่อการดำเนินการวิจัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536) ส่วนการสนับสนุนจากหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับบทบาทการวิจัย ได้แก่ งบประมาณและเงินทุน เวลาในการดำเนินการวิจัย วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นั่นคือมีเงินงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากแหล่งภายในและภายนอก บทบาทการวิจัยจะทำได้มากและคล่องตัวขึ้น และพบว่า เมื่อขาดงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอและเหมาะสม ทำให้บทบาทการวิจัยพัฒนาไปได้ช้า

(ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ, 2530) ดังนั้นผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของอาจารย์พยาบาล ก็จะช่วยให้ อาจารย์พยาบาลมีบทบาทการวิจัยเพิ่มมากขึ้น

3. ตัวพยากรณ์ที่สามารถอธิบายความผันแปรของบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล พบว่า ตัวแปรที่สามารถเข้าสมการพยากรณ์มี 5 ตัว คือ ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน วุฒิการศึกษา ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย ผลตอบแทน และประสพการณ์การทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 39.47 ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 16.82 เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง (Beta = .2642) แสดงว่าบทบาทการวิจัยของอาจารย์จะเพิ่มขึ้นถ้าได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานเพิ่มมากขึ้น เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์วุฒิการศึกษาเข้าไป ความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลได้อีกร้อยละ 15.04 เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง (Beta = .3414) แสดงว่าบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลจะเพิ่มขึ้นถ้าวุฒิการศึกษาสูงขึ้น เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยเข้าไปสามารถอธิบายความแปรปรวนของบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลได้อีกร้อยละ 4.56 เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง (Beta = .1844) แสดงว่าถ้าคะแนนลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยมาก บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลจะเพิ่มขึ้นด้วย เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ผลตอบแทนเข้าไป สามารถอธิบายความแปรปรวนของบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลได้อีกร้อยละ 2.00 เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง (Beta = .1674) แสดงว่าคะแนนผลตอบแทนสูง จะมีบทบาทการวิจัยสูงด้วย เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ประสพการณ์การทำงานเข้าไป สามารถอธิบายความแปรปรวนของบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลได้อีกร้อยละ 1.33 เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง (Beta = .1239) แสดงว่าอาจารย์พยาบาลที่มีประสพการณ์การทำงานมากจะมีบทบาทการวิจัยมากขึ้นด้วย จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานที่ดี จะมีบทบาทการวิจัยเพิ่มขึ้น อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาสูง บทบาทการวิจัยก็จะสูงขึ้น ประกอบกับลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยจะส่งผลต่อบทบาทการวิจัยที่สูงขึ้น ด้านผลตอบแทนที่เหมาะสมและมีประสพการณ์ในการทำงานมาก ก็จะมีบทบาทการวิจัยเพิ่มขึ้น

สำหรับตัวพยากรณ์ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลในทุกด้าน ได้แก่ วุฒิการศึกษาและความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน แสดงให้เห็นว่าวุฒิการศึกษาและความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานมีความสำคัญกับบทบาทการวิจัยทุกด้าน ทั้งนี้อธิบายได้ว่าอาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาสูงจะมีความรู้ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาความคิดสู่บทบาทการวิจัยได้ดีขึ้น เช่นเดียวกับการได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน ช่วยให้อาจารย์พยาบาลค้นพบหรือพัฒนางานวิจัยให้ดียิ่งขึ้น ส่วนลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลในด้านการให้ความร่วมมือในการวิจัย การปฏิบัติการวิจัย และการนำผลการวิจัยมาใช้ ขณะที่ประสิทธิภาพการทำงานสามารถอธิบายความแปรปรวนของบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลในด้านการให้ความร่วมมือในการวิจัยและการปฏิบัติการวิจัย เช่นเดียวกับผลตอบแทนที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลในด้านการปฏิบัติการวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้ ในขณะที่อายุกับนโยบายและการบริหารสามารถอธิบายความแปรปรวนของบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลในด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการให้ความร่วมมือในการวิจัยตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขควรสนับสนุนให้อาจารย์ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงการจัดการศึกษาอบรมด้านการวิจัยเป็นระยะ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทําวิจัยให้แก่อาจารย์พยาบาล
2. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการวิจัย โดยให้การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างอาจารย์ในการดำเนินโครงการวิจัยร่วมกัน
3. สถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ควรจัดสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและด้านจิตสังคม รวมถึงการจัดสรรภาระงาน เพื่อให้โอกาสอาจารย์และส่งเสริมให้อาจารย์มีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย เช่น มีความสนใจใฝ่หาความรู้ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และมีเหตุผล

4. ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรให้ผลตอบแทนกับอาจารย์ที่มีผลงานการวิจัยในรูปของรางวัลต่าง ๆ เช่น การสมนาคุณการทำวิจัย ประกาศให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน หรือการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เพื่อจูงใจให้อาจารย์พยาบาลดำเนินการวิจัยกันมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลในสังกัดต่าง ๆ กัน
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลในแต่ละสังกัด
3. ควรทำการศึกษาบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อเปรียบเทียบกับการศึกษานี้

